

שאלות ותשובות דישמע משה

שאלות אקטואליות בהלכה למעשה שעלו על שולחנם של פוסקי זמנינו שליט"א

פרשת צו - פרה תשפ"ד

הניח שטרות של מאה דולר בסידורים על מנת שהמתפללים יטלום לעצמם

א. שאלה: מעשה ביהודי מארה"ב שנדבה רוחו אותו לתרום ליהודי צפת סכום הגון ונכנס לאחד מבתי הכנסת העתיקים של צפת בשעה שהיה ריק ממתפללים ולומדים והניח בכל סידור שטר של מאה דולר על מנת שלמחרת כשיבואו המתפללים ימצא כל אחד שטר בסידורו ויטלנו לעצמו. והנה בחור שהיה ממונה על סידור בית הכנסת ותחזוקתו הגיע למחרת לפנות בוקר לסדר את בית הכנסת לקראת היום החדש ופתח באקראי את אחד הסידורים וגילה את הכסף שם, והבין את אשר נעשה ופתח את הסידורים וליקט את השטרות לעצמו. לאחר מכן נקף לבו אותו על מה שעשה ובא לשאול האם עשה כהוגן, ואם לאו – מה תקנתו.

תשובה:

מקום בדיעבד שכבר נטל את השטרות אינו צריך להחזירם למקומם ויכול להחזיק בהם. והוסיף הגר"נ קופשיץ שהמתפללים בודאי לא זכו בכסף כל זמן שלא הגביהו אותו.

והוסיף הגר"ש גרוס שמתברר שאם התורם הניח שטרות בחמשים סידורים דרך משל, ובמקום זה מתפלל בדרך כלל מניין מצומצם של לא יותר מחמשה עשר איש, מותר לבחור ליטול לעצמו את יתר השטרות מכיון שנתקיימה מחשבת התורם וכל המתפללים קיבלו כל אחד כסף. ואילו הגר"י כץ מאן בזה, ואמר שמן הראוי שלא לעשות שום פעולה לגלות את השטרות אלא יניחם שם ובכל פעם שיתפלל מאן דהו בסידור ויתמזל מזלו ימצא בו שטר ויהנה בו, ואף בחור זה יתכן שיארע לו פעמיים או שלוש פעמים שימצא שטר, אבל לא יעשה פעולה מכוונת למצוא את כל השטרות וליטלם.

ויש לדמות זה למה שמצוי שעושים חלוקה של מיץ ענבים לפני חג וכדו', ובודאי אינם מסכימים שתיטול כל משפחה יותר מקרטון אחד או שנים כפי מה שמפרסמים, ופעמים שמביאים כמות של קרטונים יותר מכפי מספר המשפחות הזכאיות, ונותרים שם כמה קרטונים, ובודאי שכל משפחה יכולה ליטול יותר מכפי המכסה שהוקצבה לה מתחילה מכיון שנותר עודף, אבל אין מן הראוי שמשפחה אחת תיטול לעצמה עשרה קרטונים שבודאי לא לזה היתה כונת התורמים.

והגאון ר"ע פריד שליט"א אמר לי שדין זה תלוי במחלוקת הרמב"ם והטור בדין אבדה מדעת, שלדעת הטור היא הפקר ולדעת הרמב"ם אין בה חיוב השבה אולם אינה הפקר, ונחלקו בזה השו"ע והרמ"א בחו"מ סימן רס"א ס"א: המאבד ממונו לדעת אין נזקקין לו. כיצד, הניח פרתו ברפת שאין לה דלת, ולא קשרה והלך לו כו', השליך כיסו ברשות הרבים והלך לו, ה"ז איבד ממונו לדעתו, ואף על פי שאסור לרואה דבר זה ליטול לעצמו, אינו זקוק להחזיר, שנאמר אשר תאבד (דברים כב, ג), פרט למאבד לדעתו. וי"א דאבידה מדעת הוי הפקר וכל הקודם זכה, ע"כ. והשו"ע הסכים לדעת הטור והרמ"א, והקצוה"ח הסכים לדעת הרמב"ם והשו"ע.

הגאון הגדול רבי משה שטרנבוך שליט"א אמר שאם בחור זה אכן נצרך ודחוק כגון שאין מי שיישיע לו כשיגיע זמנו להינשא בשעטור"מ, מסתבר מאד שאם היה שואל את התורם האם הוא מוכן שיקח לעצמו את כל הכסף היה מסכים בשמחה, בידועו שכל הכסף מגיע לזקוק לכך. אולם מאחר שאסף את הכסף לפני ששאל את התורם הרי יש לדמות זאת ליאוש שלא מדעת שאע"פ שאם היה יודע מן האבדה היה מתיאש מכל מקום כל זמן שלא ידע לא הוי יאוש. ולכן אם יודע מי הוא התורם יכול להחזיר לו את הכסף ואם לאו יניחנו בסידורים ותתקיים מחשבתו הראשונה של התורם שכל מתפלל יטול לעצמו מאה דולר.

וגם הגאון רבי נפתלי נוסבוים שליט"א השיב שהבחור חייב להחזיר את הכסף למקומו ולקיים את רצון התורם או שימצאנו ויחזיר לו עצמו את הכסף ויכול גם לתרום את הכסף לאחד הארגונים העוסקים בצרכי רבים ומשתמשים לצורך זה בכסף שיש בו חשש גזל, ומזכים לבעלי הכסף האמיתיים את זכות המצוה [דוגמת ארגון והשיב שהגר"נ נוסבוים שליט"א עומד בראש]. וכן הסכימו הגאונים **רבי יצחק כץ, רבי שמאי גרוס, רבי שמואל יעקב לנדא שליט"א**.

והגר"ש גרוס אמר דמכל מקום לדעתו אין הדבר ראוי להחזיר כסף לסידורים ואין זה כבוד הספרים, ומן הראוי שהבחור יחלק בבוקר לכל אחד מן המתפללים שטר אחד של מאה דולר ולא יחזיר כלום לסידורים.

והוסיף עוד שאם מעשה זה היה בערב בודאי חייב הבחור להוציא את כל השטרות מן הסידורים אף אם עדיין לא הוציאם, כדי שלא ייכשלו המתפללים באיסור טלטול מוקצה בשבת, ויתן הכסף למתפללים כנ"ל.

והגאונים רבי יעקב גרינוולד, רבי שרגא שטינמן, רבי נתן קופשיץ שליט"א השיבו שאע"פ שבודאי לא היה מן הראוי לנהוג כן והיה אסור לו ליטול את השטרות ממקומותיהם מלבד שטר אחד שייטול מן הסידור שמתפלל בו, מכל

והוסיף הגר"ע פריד בדודאי באבדה גדולה כגון אם היה משליך ממונו ברה"ר בודאי היה נעשה הפקר גם לדעת הרמב"ם, אבל בנידון דידן אין זו אבדה גדולה אלא חוסר שמירה בעלמא ובכה"ג לדעת השו"ע לא הוי הפקר וכן הסכמת רוב האחרונים, ולכן אסור לבחור ליטול לעצמו את הכסף.

ואני אמרתי סברא שאם הכניס את הכסף לסידורים פרטיים של אנשים המתפללים בקביעות בבית כנסת זה בודאי אסור ליטלו משם ואם נטל צריך להחזיר. אבל אם הכניס לסידורים של בית הכנסת אולי יכול הבחור לזכות מן הכסף, **והגר"ש גרוס** שיבח סברא זו.

הניח קופה למתן תרומה עבור שתיית הקפה

ב. שאלה: מעשה שאירע לאחרונה בביהמ"ד גדול שרבים המתפללים והלומדים בו דבר יום ביומו, והנהלת ביהמ"ד מעמידה לרשותם חדר קפה ותה ועושה מאמצים רבים לדאוג לבל יחסר המזג חנם אין כסף ונדיבי עם נושאים בעול החזקת המקום, והנה אדם אחד הניח קופה בחדר הקפה ותלה מודעה שבה הוא מבקש מכל השותה כוס קפה להניח שקל בקופה, ואנשים רבים היו סבורים שזו בקשה מטעם גבאי ביהמ"ד והאחרים על המקום שעול ההוצאות כבד עליהם, ונענו בנפש חפיצה, ואותו האדם נטל לעצמו את הכסף שהצטבר בקופה במשך כמה ימים עד שהתגלה הדבר, והספיק בימים אלו לשלשל לכיסו כמה אלפי שקלים (!) מתרומות אלו. כשנודע הדבר לגבאים תבעו ממנו להחזיר את הכסף לביהמ"ד, והלה טוען שבפתק שתלה לא היה כתוב שהפניה היא מטעם ביהמ"ד, ולא שהכסף מיועד למימון הוצאות הקפה, אלא שהשותים מתבקשים לתרום שקל, ואכן הכסף הלך לאדם הזקוק לו, ואיזו תביעה יש לגבאים עליו. האם צדקו דבריו?

תשובה:

הסכימו כל הפוסקים **הגאון הגדול רבי משה שטרנבוך שליט"א** ועמו **הגאונים רבי מנדל שפרן, רבי נפתלי נוסבוים, רבי נתן קופשיץ, רבי יצחק כץ שליט"א** שהאדם חייב להחזיר את הכסף כי אין ספק כלל שדעת התורמים היתה לתרום למימון הוצאות הקפה בלבד, והמודעה הטעתה אותם, ולכן חובה עליו להחזיר לכל אחד את השקל שנתן או שיתן את הכסף לגבאי ביהמ"ד כפי שהיתה דעת וכוונת התורמים.

ונחלקו הפוסקים האם הוא יכול ליטול לעצמו אחוזים מן הכסף שנכנס לקופת ביהמ"ד ככל מתרים שנוטל אחוזים מן הכסף שמביא: **הגר"ש גרוס והגר"נ קופשיץ** אמרו שיכול ליטול לעצמו אחוזים ויטול פחות מן המקובל מכיון שגרם נזק לשמו הטוב של ביהמ"ד במה שעשה, שביהמ"ד מפורסם בזה שנותן ביד רחבה לכל הלומדים והמתפללים קפה ותה חנם, וזה מושך אנשים להתפלל שם, והוא גרם להם נזק בזה שביקש כסף בתמורה. ולכן אינו יכול ליטול כמתרים רגיל אלא פחות.

בנידון זה יש לעיין האם אכן מעשה זה פוטר את האדם מלשלם עבור הספר שנטל, כלומר האם העובדה שגרם לכך שאחרים ישלמו למוכר יותר, נותנת לו זכות ליטול מן המוכר ספר חנם. אולם הדבר החמור יותר במעשה זה הוא שגרם להפסד ממון שלא כדין לקונים ששילמו שני שקלים לספר יותר ממה שביקש המוכר, והרי זה גזל של הקונים.

ונחלקו הפוסקים האם הוא יכול ליטול לעצמו אחוזים מן הכסף שנכנס לקופת ביהמ"ד ככל מתרים שנוטל אחוזים מן הכסף שמביא: **הגר"ש גרוס והגר"נ קופשיץ** אמרו שיכול ליטול לעצמו אחוזים ויטול פחות מן המקובל מכיון שגרם נזק לשמו הטוב של ביהמ"ד במה שעשה, שביהמ"ד מפורסם בזה שנותן ביד רחבה לכל הלומדים והמתפללים קפה ותה חנם, וזה מושך אנשים להתפלל שם, והוא גרם להם נזק בזה שביקש כסף בתמורה. ולכן אינו יכול ליטול כמתרים רגיל אלא פחות.

והסכימו הגר"נ קופשיץ והגר"ש גרוס שמכיון שהקונים לא נתכוונו לשלם את שני השקלים הנוספים לאדם זה אלא למוכר עצמו, אין זה נחשב שהוא נתן איזה תשלום למוכר כלל, ועדיין עליו לשלם עשרה שקלים עבור הספר שנטל. ומכל מקום גם לאחר שישלם למוכר אין זה פוטר אותו מתביעתם של הקונים שגרם להם הפסד ממון שלא כדין וכנ"ל.

ואילו הגר"מ שפרן והגר"ע פריד אמרו בתוקף גדול שאין לו לקחת לעצמו כלום מכיון שלא סיכם מראש עם גבאי ביהמ"ד להיות מתרים מטעמים ובגניבה בא הכסף לידו, אין לו זכות ליטול לעצמו אפילו שקל אחד מן הכסף.

האם יש מעלה במשלוח מנות שמגיע לאחר זמנו?

ג. שאלה: אחד הכין משלוח מנות נאה לחבירו, אולם מפאת רוב הטירדה ועסק המצוה שהיה עסוק בו בכל יום הפורים לא הספיק לא להעביר את המשלוח ליעדו מבעוד יום. האם יש מעלה בזה שיעביר את המשלוח לאחר הפורים או שעל כגון דא יש להמליץ את מאמר הגמ': עבר זמנו ובטל קרבנו.

תשובה:

בהבאת המשלוח מנות גם לאחר ימי הפורים, והראה סמך לדבריו במש"כ השו"ע סי' תרצד ס"ד: במקום שאין עניים, יכול לעכב מעות פורים שלו לעצמו ונותנם במקום שירצה, ע"כ. וכתב המ"ב סק"י: היינו מה שגבו כבר ממנו ואין מוצאין למי לחלקם ויותר נראה דר"ל מה שרגיל ליתן בכל שנה לצורך עניים, ע"כ. הרי שבזה שהפריש את המעות לצורך העניים בו ביום קיים את המצוה אע"פ שיתנם בפועל לאחר הפורים. וכן י"ל לענין משלוח מנות, שאותם מנות שייחד עבור אנשים מסויימים ביום הפורים ולא הספיק ליתנם יתנם לאחר ימי הפורים.

הגאונים רבי נתן קופשיץ וה"ע פריד שליט"א אמרו שאין טעם במשלוח לאחר ימי הפורים וכמו שאמרו לענין קריאת המגילה: 'ולא יעבור'. אלא אם כן הקנה את המשלוח ביום הפורים למקבל שאז קיים את המצוה בו ביום ובודאי חייב להעביר את המשלוח למקבל לאחר הפורים.

ואילו הגאון רבי שמאי גרוס שליט"א השיב שיש טעם ותועלת ומעלה

ובסימן תרפח ס"ח: בן עיר שהיה בספינה או בדרך ולא היה בידו מגילה, ואח"כ נדמנה לו בט"ו, קורא אותה בט"ו, ע"כ. וא"כ יש ללמוד שבן י"ד יכול לשלוח בט"ו בודאי את המנות שהכין ויחד לשלוח ב"ד ולא הספיק, ומ"מ גם לאחר ט"ו נראה שיש טעם בשליחתם וכו"ל.

ונתן הגר"ש גרוס טעם לדבר, מכיון שמטעמי המצוה מבואר בפוסקים שהוא להרבות ריעות ואחוה, וזה שייך גם לאחר יום הפורים כשיראה חבירו את אהבתו אליו ויבין שרצה לשלוח לו ביום הפורים אלא שלא עלתה בידו, בודאי תרבה האחוה ביניהם ומצד זה יש לשלוח את המנות גם לאחר הפורים.

והגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א הסכים שיש מעלה בשליחת המנות לאחר הפורים, ואף אם אין מקיים בזה מצות משלוח מנות איש לרעהו, יש בזה משום מידות טובות והבאת שלום בין אדם לחבירו, וראוי לנהוג כן. ואם הקנה את המנות ביום הפורים למקבלים חייב ליתנם להם לאחר הפורים.

שלח שוקו ולחמניה ונמצא השוקו חמוץ ומקולקל

ד. שאלה: מעשה באחד שרצה לקיים משלוח מנות בהידור וקנה כמות של לחמניות ושקיות שוקו והזדרז לשלוח אותם בבוקר יום הפורים כדי שיוכלו המקבלים לסעוד בהם את לבם מיד לאחר התפילה, והנה התברר לו שכל השוקו ששלח היה מקולקל עד שלא היה ראוי לשתייה כלל. האם יצא ידי חובתו בדיעבד? יש לציין שהשולח בדק לפני השליחה שלא פג תוקף השקיות, וסיבת התקלה היא בייצור או באחסון לא נכון של השוקו.

תשובה:

חובתו, וכשהוא לו את דברי החתם סופר אמר שמכיון שלא נכתבו הדברים בספר שו"ת שלו אלא בספר דרשותיו אין זה מבורר להלכה ולמעשה. וכן הורה **הגאון הגדול רבי משה שטרנבוך שליט"א** שלא יצא ידי חובתו.

והגאון רבי משה שטיין שליט"א אמר שמצד אחד נידון דין גרע טפי מנידון דטרפיפה שהרי בשר טריפה ראוי לאכילה ושם אוכל עליו אלא דאיסורא הוא דרביע עליה משא"כ בנידון דין שהיה האוכל מקולקל ואינו ראוי כלל לאכילה. ומאיך י"ל דלגבי טריפה בודאי היה הבשר טריפה כבר בשעת השליחה שהרי שלח לו בשר ולא בהמה חיה, ואילו בנידון דין י"ל שבשעה ששלח עדיין היה השוקו ראוי ע"י הדחק עכ"פ ואח"כ נתקלקל יותר עד שנעשה אינו ראוי כלל. וצ"ע.

וגם הגאונים רבי נתן קופשיץ, רבי שמאי גרוס, ר"ע פריד שליט"א הורו שלא יצא ידי חובה אפי' דיעבד, וביאר **הגר"ע פריד** שאינו דומה לשולח טריפה, דבהמה יש לה חזקת כשרות ובשעה ששלח את הבשר היה יכול לסמוך על החזקה שהבשר בחזקת כשרות, אבל אי אפשר לומר שהשוקו יש לו חזקה שאינו חמוץ שהרי כל חלב עומד להחמיץ עם הזמן, והרי זו חזקה העשויה להשתנות.

והגר"נ קופשיץ העיר שלפעמים הנותן יודע שהמקבל לא יוכל לאכול את מה ששולח לו, כגון אנשים מבוגרים שנמנעים מאכילת מוצרים מתועשים וכדו', וכוונתו בשליחה לכבדו, ובכה"ג יש להסתפק דשמה י"ל שאף אם היה השוקו מקולקל קיים בו את המצוה מכיון שסוף סוף נתקבד המקבל בקבלת המשלוח.

שמע מגילה ביחידות האם מברך את ריבנו בציבור?

ה. שאלה: פסק הרמ"א סימן תרצב ס"א אין לברך ברכת הרב את ריבנו אלא בציבור, ויש להסתפק במי ששמע מגילה בביתו והלך אח"כ לביהכ"ס והיה שם כשסיימו את הקריאה, האם יכול לברך עמהם הרב את ריבנו, או שמכיון שלא שמע עמהם את הקריאה לא יברך. וכן יש לדון להיפך במי ששמע את המגילה בציבור והיתה שעתו דחוקה לצאת תיכף אחר גמר הקריאה, האם יכול לברך את הברכה ביחידות או לאו.

תשובה:

הגאון רבי שמואל יעקב לנדא שליט"א ששלח אלינו את השאלה הגדיר היטב את צדדי הספק: א. הברכה תלויה בשמיעה בציבור בלבד. ב. הברכה תלויה באמירת הברכה בציבור בלבד. ג. הברכה תלויה בשניהם ואין מברכים אותו אלא הציבור ששמעו אותה ומברכים אותה יחדיו.

ופסקו הגאונים רבי שמאי גרוס, רבי נתן קופשיץ, ר"ע פריד שליט"א שצריך את שניהם ואין מברכים את הברכה אלא ציבור ששמעו יחד את הקריאה ומברכים יחד את הברכה. וכן הסכים **הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א**.

מכתבים למערכת

ואפשר שהטעם של אלו שנוהגים לעשות כתר על תיבת מלך הוא לפרסם גודל הנס, שהרי אחשוורוש היה מלך חזק והיה מושל על שבע ועשרים ומאה מדינות, ולכאורה לא היה אומה שהיה יכול לעמוד כנגדו, ואע"פ כן לא היה בידו להשמיד את עם ישראל, והוא כעין גודל הנס של יציאת מצרים שעד שיצאו בני ישראל לא היה עבד יכול לברוח ממצרים, כמו שמבואר ברש"י שמות י"ח ט'. הנה השם שמואל על פורים שנת תרע"ז מדייק מהלשון "אמור" למלך, שהמן דיבר אל המלך בלשון צווי, והיה יכול לעשות כן משום שהוא היה במעלה גבוהה על המלך, ע"ש. לפ"ז מובן למה יש שנהגו לעשות כתר גם על תיבת המן, משום שגם הוא היה שר חזק והיה במעלה גבוהה והיה מושל על הרבה מדינות, וכולם היו משתחווים לו, ולא היה אומה שהיה יכול לעמוד כנגדו, והכתר הוא להראות גודל הנס שגם שר חזק כמו המן לא היה בידו להשמיד את עם ישראל.

על אודות השאלה אם אפשר להתפלל מנחה בזמן שאחרים מתפללים תפילת ערבית. והבאתם בשם הגר"י זילברשטיין שליט"א והגר"ע פריד שליט"א שלכתחילה אין להתפלל מנחה בשעה שהצבור מתפלל מעריב משום שהוא מפסיד מעלת תפלת צבור.

יש לציין שהאגרות משה או"ח ח"ג ס' ל"ז שלומד שמי שהוא מתפלל מנחה בשעה שהצבור מתפלל מעריב יוצא בזה תפלה בצבור וז"ל. כשמתפללין הקהל ערבית יכול הוא להתפלל מנחה וגו' משום שבחול הן תפלות שוות וגו' והדין שכתב המ"ב שמתפלל מנחה עם הצבור וגם שלכתחלה יעשה כן, הוא מהפמ"ג דכתב דאם יהיה מנין אחר למעריב או שלא יספיק לנמור מנחה ולהתפלל מעריב עם הצבור, ימתין ויתפלל עם הצבור **דמ"מ הוא תפלה בצבור** אע"ג שזה מעריב וזה מנחה, עכ"ל.

על אודות השאלה באחד שתיכף לאחר הברכה קודם שנתעטף כעטיפת הישמעאלים אמר את פסוקי "מה יקר", ולאחר מכן נסתפק האם צריך לחזור ולברך מפני שהפסיק באמירת הפסוקים בין הברכה לבין העיסוף, או שמכיון שהיתה הטלית מונחת עליו בשעת הברכה חלה הברכה על עצם הנחת הטלית על גופו.

הנה איתא בשו"ע או"ח ס' ח' ט' ט"ו. אם נפלה טליתו שלא במתכוין וחוזר ומתעטף צריך לברך, ע"ש. ואומר המ"ב ס"ק מ' שאם נפל ממנו באמצע תפלת י"ח והחזירוהו אחרים עליו, כשיסיים תפלת י"ח ימשמש בציצית ויברך, ע"ש. הרי מבואר שאם מונח הטלית עליו בדיעבד יכול לברך וימשמש בציצית ואינו מחויב להתעטף, א"כ ה"ה אם הניח עליו הטלית ובירך ולא עשה עיסוף מיד אלא אמר "מה יקר וגו'" שיוצא בדיעבד ואינו צריך לחזור ולברך.

גליון זה נודב לעילוי נשמת האשה החשובה
מרת **אסתר לאה** ב"ר **אביגדור** ע"ה **קופרשטיין** ת.נ.צ.ב.ה.
הונצחה ע"י משפחתה שיחי

הגאון רבי אליעזר רבינוביץ שליט"א כתב לנו על מה שדנו בגליון ויקרא ואלו דבריו:

בענין מי שאמר פסוקי מה יקר לפני שנתעטף בטליתו, יש לציין כי לפי מנהג רוב בנ"א שלובשים כל בוקר טלית קטן שלא ישנו עמו בלילה ואפ"ה אין מברכים עליו מפני שסומכים על הברכה שמברך על הט"ג, וא"כ לפי"ז מי שבירך על טלית גדול וכשעודה בידו אפילו לפני שהניחה על ראשו דיבר אפילו שלא מענין התפילין שוב אינו חוזר ומברך שהרי חלה הברכה על הטלית קטן שהוא לבוש בו, [אף אם נחוש אם יש לברך על הט"ק סו"ס מספק חלה הברכה ואינו חוזר ומברך]. והגם שלכתחילה אסור לדבר שהרי עיקר הברכה כעת על הט"ג [ומה גם שגם בלבוש כמה בגדים בזה אחר זה על סמך ברכה אחת אין לו לכתחילה לדבר מענינים אחרים]. מ"מ בדיעבד אינו הפסק, וזה ברור. – אך הני מילי במי שיודע ענין זה שבזה הוא יוצא יד"ח הברכה על הט"ק אף שלא כיון על זה ברגע הזה.

הרה"ג ר' אברהם יעקב הערשקאוויטש שליט"א כתב לנו על מה שדנו בגליון פרשת ויקרא ואלו דבריו:

במש"כ בגליון לפורים בענין המגלה שיש עליה כתרין על שם המן, ופסק הגדולים שאין למחוק הכתרים, כי גם על המלך אחשוורוש כותבים כתרים,

י"ל כי באמת המגלה הוא מלא סודות נסתרים, ועל אחשוורוש מובא (קהלת יעקב ערך אחשוורוש בשם מאורי אור, וכן הוא בריש פי' כתם אופיר על מגלת אסתר להר"ק מקאמארנא) כי יש באגדה אחשוורוש זה הקב"ה שאחרית וראשית שלו,

וכן המ"ן גי' צ"ה שהוא כ"ס י"ה, שמרמז על תיקון העתיד שהזווג יעלה יפ"ה כנודע, כי הניצוץ הקדוש שיש בהמן טמון בו, וע"כ כתב האריז"ל (שעה"כ לפורים) שבעת שכרות צריכין לומר ברוך המן על הניצוץ הקדוש שיש טמון בו, **וע"כ** באמת תיבת המלך ותיבת המן, מספר אחד להם, ובעת ק"ץ (גי המלך המלך) תתגלה ההסתר, מה שעכשיו נסתר הנגלה שבמגלת אסתר,

הרה"ג ר' יעקב ישראל מייזנער שליט"א כתב לנו על מה שדנו בגליון פרשת ויקרא ואלו דבריו:

על אודות השאלה היכא שנמצאה מגילת אסתר עתיקה, הכשרה למהדרין, ומגילה זו מעוטרת כדרך שהיו רגילים לעטר את המגילות בכתרים מעל תיבת המלך, אלא שבמגילה זו עשו כתר גם מעל תיבת המן. האם המגילה כשרה לקרוא בה כמות שהיא. והבאתם בשם הגר"ש שטרן שליט"א שהכתר מעל תיבת המלך הכוונה לאחשוורוש.

גליון זה נודב לעילוי נשמת
הגה"ח רבי **יום טוב ליפא** זצ"ל סופר סת"ם
בן הגה"צ רבי **שמואל דוד הכהן** זצ"ל ראב"ד חוסט
נלב"ע ג' שבט תש"מ ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י בנו הרבני הנגיד הגה"ח ר' **שמואל דוד פרידמן** שליט"א
בעמח"ס נפלאים "שדה צופים" מצווה ועושה ועוד

גליון זה נודב
לרגל יומא דהילולא רבה
כ"א אדר
של הרה"ק רבי ר' **אלימלך**
מליזענסק זי"ע ועכ"ל
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י **החפץ בעילום שמו** הי"ו

לעילוי נשמת האשה החשובה
מרת **יוטא** ב"ר **אלימלך** ע"ה
אשת הרה"ח ר' **יעקב לרנר** ז"ל ממונטריאול
נפטרה כ"א אדר תשע"ב ת.נ.צ.ב.ה.
הונצחה ע"י נכדה ידיד נפשי
הרבני הנכבד מוקיר תורה ולומדיה
ראש וראשון לכל דבר שבקדושה
הרב החסיד ר' **אלעזר אלימלך וובר** שליט"א

ברכת מזל טוב חמה ולבבית לידיד נפשי
הרבני הנכבד מוקיר תורה ולומדיה והיא גופא
צורבא מרבנן עדין הנפש ואציל המידות
הרב החסיד ר' **מרדכי ישעי' פוקס** שליט"א ב"פ
לרגל שמחת נישואי בנו החתן המופלג בתור"ש
כמר **שלמה** נ"ו ע"ב ג' בת ידידינו
הרב החסיד ר' **אהרן פרקש** שליט"א מוסי
והברכה אחת לסבים הגדולים והחשובים
הרב החסיד ר' **אהרן משה פוקס** שליט"א
הרב החסיד ר' **שלמה מאיר ווייס** שליט"א